

És mindegy, ha a jégvizű Hebrusból iszom is, vagy
 Hogyha a thrák havasok telejére vezetne is útam,
 Épp úgy, mintha a Rák-jegy alatt ethióp gödölgyéket
 Őriznék, hol a ják a meleyben sorra kivesznek :
 Mindent meggyőzől, Szereltem : meghajlok előtted !

A KÖLTŐ :

Hadd ölgesse dalát, mészák, immár a poeta
 (Útja daitól s közben mályvából kis kosarat font)
 S adjátok, hogy e dal Gallusnak kedvire legyen :
 Gallusnak, ki iránt becsütésem színtugganúgy nő,
 Mint amilyen rohanost két lambja tavasszal a jánok...
 Keljünk fel : ha soká maradunk, rosszat tesz a hű lég,
 Mint a borókának s jünek sem jó a sok árnyék...
 Este leszen mindjárt, jóllaktál, jér haza nyájam !

A Kereskedelmi Tanintézet a háboruban.

Irta : Nagy József.

A Debreczeni Kereskedő-Társulat által fenntartott, 6 tagozatból álló (fiú felsőkereskedelmi-, női felsőkereskedelmi iskola, női kereskedelmi szaktanfolyam, polgári fiúiskola, kereskedő tanonciskola, esti kereskedelmi szaktanfolyam) *Kereskedelmi Tanintézet* méltóképen vette ki részét a nagy idők áldozatkészségéből, küzdelmeiből. Tanárai, növendékei megértették a haza, a veszélyben forgó művelődés kiáltó szavát, s a kemény időkhez méltó szorgalommal, áldozatkészséggel, vérek hullásával, szabadságuk, sőt életük feláldozásával állották meg derék módon kijelölt helyüket.

A Hadsegélyező Hivatal felhívására, a harctéren küzdő katonák *karácsonyi ajándékára* a tanulók a következő összegeket gyűjtötték :

1. a fiú felsőkeresk. iskola tanulói	K 100.—
2. a női felsőkeresk. iskola tanulói	„ 50.—

3. a női felsőkeresk. iskola Önképző-köre	„ 24.—
4. a polgári fiúiskola tanulói	„ 247.50
összesen : K 421.50	

Ezenkívül a felső A) osztály növendékei egy osztálytársuk elhalálózása alkalmából a *harczban elesett tanítók hátramaradottai* segélyalapjára 40 koronát; míg a női szaktanfolyam tanulói hasonló alkalmából a *Vöröskereszt debreczeni fiókjá számára* 20 koronát gyűjtöttek.

A Hadsegélyező Hivatal felszólítására a polgáriskola tanulói, tanáraik vezetésével a katonaság számára, teának, gyűjtöttek, szaritottak és beszállítottak *félmétermázsa szederlevelet*; valamint *másfélmétermázsa rezet*.

Hadikölcsönt jegyezték :

A felsőkeresk. isk. tanulói K	300.—
A női keresk. isk. tanulói „	100.—
„Markovics Iván“ gyorsíró- kör	„ 300.—

Ifj. Segélyző-Egyesület . . . , 11,000.—
 A tanárkar tagjai . . . . . 7,000.—
 Összesen : K 18,000.—

következő renddel : 1. Hymnus, előadta az ifjusági énekkar. 2. Ünnepi beszéd, mondotta : Nagy József, tanár. 3. Die

AZ ELSŐ ISKOLAI UNNEP A HŐSÖK TEMETŐJÉBEN.

A világháború hőseinek járó kegyelet adóját rótták le a polgáriskola növendékei, midőn a *Hősök temetőjében* 1915 május 12-én emlékünnepet tartottak a

Wacht am Rhein, énekelte az ifj. énekkar. 4. Az ifjusághoz kegyeletes és lelkesítő beszédet intézett *Márk Endre*, m. kir. udv. tanácsos, Debreczen sz. kir.

város polgármestere. 5. Szózat, előadta az ifj. énekkar, — melynek elhangzása után az ifjuság a több százra merő sirt beszórta a magával hozott virággal.

A Hősök temetőjében tartott az első ifjúsági ünnepen megjelentek: a városi tanács, a közös hadsereg, a m. kir. honvédség, a Debreczenben levő német csapatok képviselői, a fenntartó Társulat vezető egyéniségei, a polgáriiskola tanárkara és nagyszámú közönség.

* * *

De nemcsak az áldozatkészségből vette ki részét az intézet, hanem a katonai szolgálat kötelességeiből is.

Az 1914—15. iskolai év első hónapjaiban katonai szolgálatra vonultak be a felsőkereskedelmi iskola felső osztályú növendékei közül: Balog Ferencz, Bálint Lajos, Bleier Béla, Komócsin Mátyás, Minisca Demeter, Nagy Kálmán és Pacz Béla.

Az 1915 május 15-iki népfőlkelői szemlén alkalmasnak találtatott 32 növendék, kik a vallás- és közoktatásügyi miniszter vonatkozó rendelete alapján márczius hó végén osztály-, illetve érettségi bizonyítványt nyertek. Ezifjók a következők: Kornhoffer Károly, Kürti Géza, Pesics Gyula alsó oszt., — Almási Ármán, Boldizsár István, Konkoly Géza és Stratili Ferencz középső oszt., — Bernáth Lajos, Boros Sándor, Csobán Imre, Dankó Imre, Éles Imre, Faller Zoltán, Fényes Zoltán, Frank Salamon, Hurao Ali, Juhász Béla, Kovács Béla, Lichtmann Pál, Nagy István, Nyilas József, Ónody Mihály, Pinczés Pülöp, Récz László, Regenwasser Miklós, Schirl István, Schwartz Zsigmond, Steinberger Miklós, Thiessen Ernő, Valtner Béla, Weisz Károly, Zsiha Károly felső oszt. tanulók.

Összesen tehát 39 növendék távozott az iskola padjaiból a harcok mezejére.

* * *

A tanárkar tagjai közül katonai szolgálatra heten vonultak be.

1. Greiner Mihály, az intézet igazgatója a mozgósítás óta mint a 3. népfőlkelő gyalogezred hadnagya, később főhadnagya a szerb határt őrző csapatok között teljesít ezred-segédtszti szolgálatot.

2. Gál József polgáriiskolai rendes tanár a mozgósításkor a 16. honvédegyalogezredhez vonult be Besztercebányára, de április közepén egészsége megrendülése miatt szabadságoltatott.

3. Holló László polgáriiskolai megbízott tanár mint B) alosztályú népfőlkelő 1915 január 31-én vonult be, kiképzésre, Budapestre.

4. Lajossy Géza felsőkeresk. iskolai rendes tanár, mint a gyulai 2. honvédegyalogezred tartalékos hadnagya a mozgósításkor vonult be. Hősi halált halt 1915 június 5-én, Hankowicén, Przemysl mellett.

5. Obetkó István felsőkeresk. iskolai megbízott tanár a mozgósításkor vonult be, mint a besztercebányai 16. honvédegyalogezred tartalékos hadnagya. Csakhamar a harcztérre került, több ütközetben vett részt, s 1914 szeptember 8-án, Ravaruskánál, balkarján megsebesült. Közben főhadnaggyá lépett elő; karjának merevsége miatt könnyűszolgálatra rendeltetvén, Pécsen, majd Mauthausenben a szerb-, 1915 június óta pedig a Brúx melletti orosz-fogolytáborban teljesít szolgálatot.

6. Dr. Tuzser Ignác polgáriiskolai rendes tanár a mozgósítástól 6 hónapig a 3. népfőlkelő gyalogezredben a déli harcztéren, 1915 február közepe óta pedig a gyalogezred 3. pótzászlóaljánál, Debreczenben, mint hadnagy teljesít szolgálatot.

7. Dr. Vértés Béla felsőkeresk. iskolai rendes tanár a mozgósításkor mint főhadnagy vonult be a kolozsvári 21. honvédegyalogezredhez, majd századosá

léptetvén elő, a galicziai harczterre került. A kárpáti harczokban 1914 novemberben gránáttól súlyosan megsebesült, s a debreczeni kórházban ápolatott; vitézségéért megkapta a III. oszt. katonai érdemkeresztet. Februárban ismét, mint zászlóalj-parancsnok vesz részt a Kárpátokat felszabadító harczokban, a galicziai diadalokban, míg 1915 június 9-én, Lemberg vidékén, orosz fogságba került. Vitézségét, fogságba jutása után, — a Budapesti Közlöny 1915 szeptember 19-iki számában megjelent közlemény szerint, — a Felség a hadiékítménnyel diszitett III. oszt. vaskoronarenddel jutalmazta.

Lajosy Géza.

A Kereskedelmi Tanintézetnél hadbavonult tanára közül egynek ifju élete esett áldozatul a haza oltárára: *Lajosy Gézáé.*

Lajosy Géza 1881 deczember hó 30-án született a pestmegyei Gyömrőn; szülei három gyermeke között ő volt az egyetlen fiu. Gimnáziumi tanulmányai végeztével az 1900—1904. években a budapesti kir. m. tudományegyetem szorgalmas hallgatója volt, mely tanulmányai végeztével a földrajz—természetrész tanítására nyert tanári oklevelet. Egyévi önkéntes Gyulán, a m. kir. 2. honvédgyalogezredben volt az 1905—06. évben, mikor a tisztvizsgát is sikerrel tette le. A katonaságtól kijöve, a Kereskedelmi Tanintézetnél nyert állásott tanított 8 éven keresztül.

Lajosy Géza, mint *gyermek*, szülőit mindenekelőtt szerette, nővéreihez a legnagyobb hűséggel ragaszkodott. Mélyen érző szive minden anyagi áldozatot, saját nélkülözése árán is, kész örömmel meghozott szülei, testvérei érdekében. Egyetlen fiu volta nem elbizakodottá, de minden fiui, testvéri áldozatot magára vállalójává tette. Nincs család, mely annyi fiszta szeretetet, annyi szép reményét vesztette volna, mint az ő családja! Szótalan, de annál mélyebb szeretettel vonzódott rokonaihoz, barátaihoz, kik elhunytát siratni meg nem szűnnek!

Mint *tanár*, kevés, de bölcs beszédű volt. Mindig növendékei által érthetően adta elő tanulmányainak, tapasztalatainak bőséges eredményeit. Komoly arca csak akkor vidult enyhe mosolyra, mikor tanítványai gondolatait a magééhoz csatolva, látta arczukon a tárgy megértését, az ismeretekben való előhaladást.

Növendékeinek mindig gondos tanácsadója, szerető mestere volt.

Mint *kartárs*, a zárkózottságig szerény, kevés beszédű, a látszólagos, muló sikerek elérésének, csillogtatásának megvetője volt. De törhetlenül ott volt mindenütt, ahol a komoly, becsületes, tisztességes tevékenység várt hív mivelőre. Kartársai puritán egyéniségét szerették, becsülték, magasra értékelték.

Mint *ember*, igyekezett tudását folyton mélyíteni, állandóan tanult, sokat utazott. Magyarországot bebarangolta,

LAJOSSY GÉZA, kereskedelmi Tanintézeti tanár.

s éveken át tett utakat a Balkánra, bejárva: Szerbiát, Romániát, Bulgáriát, Görög- és Törökországot. Járt még Afrikában: Egyiptomban, továbbá Itáliában.

A mozgósításkor, mint tartalékos hadnagy, mindjárt bevonult a Gyulán állomásozó 2. honvédegyaloezredhez. Ott több hónapon át részben a legénység kiképzésével foglalkozott, részben mint ezredsgédtiszt teljesített szolgálatot. A galicziai harcztérre kora tavasszal indult, s résztvett a véres és diadalmas felszabadító ütközetekben. Hat hónapon át küzdött hidegben, golyózáporban, ezer nélkülözésben, — ekkoriban írta haza: „nagyon fáradt vagyok, sokat szenvedek, de megyünk előre!”

De fájdalom, a sok szenvedés nem váltotta meg a haláltól.

Tovább harcolt, csüggedetlenül tört előre, bár körülötte szünet nélkül aratott a halál. Utolsó levelező-lapján, melyet e sorok nevének 1915 június 4-én írt, s melyet iratai közt megtalálva, juttatott a ezimzetkez nővére, a következőket írja: „... Jelenleg irtóztaló tüzéségi tűzben, németekkel együtt nyomulunk előre, közel P. várúhoz. Véres napjaink voltak mostanában, az orosz elkeseredetten védekezik, sok vért kíván minden kis magaslal. (Az a század, melyet én hoztam fel Gyuláról,

14 emberre olvadt le!) Még eddig ópságban vagyok, fáradtan, de lelkesedéssel megyek előre!”

Még 4-én előre, — s már másnap, június 5-én d. n. 3 órakor szétrobbant a halálhozó orosz gránát, mely Lajosy Gézát 3 tisztjársával szétrombolta!

Bajtársai a Przemysl melletti Han-kowice régi temetőjében a templom mögött helyezték örök nyugalomra. Ott pihen most is, — várva pillanatot, melyben a szülői, a testvéri szeretet visszahozatja az áldott hazai földbe. A vitézségeért nyert kitüntetést, a „Signum laudis” már csak halála után kaptak kézhez szülei.

Drága emlékü barátom! Könnyes szemmel olvasom most is gyászjelentésedet, melyben a rettenetes változhatlanba megnyugvó szülői szeretet sorsa szivig ható szavakban: „Ugy akarta az Úr, hogy fiunkat feláldozzuk Nekí a haza szent oltárán. Az áldozat megtörtént, s fiunk helyett csak fájdalomosan dicső emléke maradt meg nekünk”. S végzem e megemlékezést, búcsuzom tőled az általad oly forrón szeretett szülőid, testvéreid búcsu szavaival:

„Legyen neked könnyű a Haza földje, melyért meghaltál. Fogadját az Úr halálodat áldozatul — Hazánk életéért!”

Györfi Boriska.

— Elbeszélés. —

Írta: Dr. Tustar Ignáczné.

Kakuk!... kakuk!... kakuk!... kiált a szurke kis madár... Kakuk!... kakuk!... ismételteti, amint ott himbálódzik a nyárfa vízbenyuló ágán.

Talán a napot köszönti?... Lám, most étt éppen arany korongja a híd fölé; óriás tányérja most lövelli szét diadalmasan millió sugarát...

„Kakuk!” — hangzik fel újra... Na, nézd csak, a híd kis madárkáját! A saját képét tükrözi vissza a Percne esatorna légy vize s ő szárnyát lebegtetve, önmagának tetszeleg...

De még sem! ime, gyors libbenéssel odébb száll és megpihen egy vén fa ujon sarjadt ágán... A vén fa lomb-